

Odporúčania k dištančnému vzdelávaniu žiakov so zdravotným znevýhodnením k začiatku školského roka 2020/2021

Úvod

Je pravdepodobné, že po začatí školského roka 2020/2021 bude nutné prevádzku škôl z dôvodu zhoršenej epidemiologickej situácie v niektorých regiónoch obmedziť alebo pozastaviť a žiaci (vrátane žiakov so zdravotným znevýhodnením) budú musieť prejsť na dištančné vzdelávanie.

Podrobnejšie informácie k príprave na dištančné vzdelávanie sú uvedené vo zverejnených **manuáloch k dištančnému vzdelávaniu**, ktoré platia pre všetkých žiakov.

V záujme zabezpečiť čo najoptimálnejšie dištančné vzdelávanie špecificky pre žiakov so zdravotným znevýhodnením zverejňujeme nasledovné odporúčania. Sú zamerané na žiakov v špeciálnych školách / v špeciálnych triedach a na žiakov, ktorí sú integrovaní v bežnom vzdelávacom prúde. Súčasne odporúčame využiť skúsenosti a poznatky získané pri dištančnom vzdelávaní v minulom školskom roku a flexibilne ich prispôbiť novým situáciám.

Odporúčania

- Potrebné je **vopred sa pripraviť** na to, že aj žiakov so zdravotným znevýhodnením budeme musieť dištančne vzdelávať. Keďže špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby žiakov so zdravotným znevýhodnením sú rôzne, nie je možné určiť univerzálny postup, ako týchto žiakov dištančne vzdelávať. Dá sa však predpokladať, že žiakov najlepšie pozná učiteľ, ktorý ich vzdeláva a k prípadnému dištančnému vzdelávaniu pristúpi tak, aby bolo z hľadiska vzdelávacích potrieb žiakov so zdravotným znevýhodnením primerané.
- Je dôležité, aby plán vzdelávania pre žiaka so zdravotným znevýhodnením nastavovali spoločne učitelia, ktorí ho učia, a odborní pracovníci (podľa možnosti: **školský špeciálny pedagóg, školský psychológ**, príp. ďalší) a **asistent učiteľa**, ktorý žiaka dobre pozná. Odporúčame, aby spoločne prekonzultovali skúsenosti z minulého školského roka a spoločne nastavili čo najvhodnejšiu formu pre prípad ďalšieho dištančného vzdelávania.
- V prípade potreby dávame do pozornosti **možnosť využiť spoluprácu s poradňami**, s centrami pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie a centrami špeciálno-pedagogického poradenstva.
- Aby dištančné vzdelávanie bolo efektívne, je potrebné vopred **pripraviť formu komunikácie** so žiakmi a rodičmi. Nemôžeme sa vždy spoľahnúť na výlučne elektronickú komunikáciu, dá sa využiť telefón, prípadne aj osobný kontakt s dodržaním všetkých hygienických zásad.

- Vhodné je dohodnúť si so žiakom, príp. rodičom, možnosť **spojiť sa so svojim učiteľom, príp. asistentom učiteľa a odborným pracovníkom** v konkrétnom čase telefonicky, napr. na prekonzultovanie otázok súvisiacich najmä so zadávanými úlohami.
- Dá sa predpokladať, že nie všetci žiaci majú prístup na internet, preto aj pri komunikácii s nimi a riešení úloh je potrebné počítať s tým, že pre niektorých žiakov bude potrebné **zabezpečiť zadania k riešeniu úloh v listinnej podobe**. V rámci možností školy, resp. jej osobitostí, odporúčame spôsob distribúcie pracovných listov a podobných didaktických materiálov v listinnej podobe vopred premyslieť a zvoliť spôsob, ktorý je realizovateľný.
- Preberať nové učivo u niektorých žiakov so zdravotným znevýhodnením je prinajmenšom problematické. Preto **preberanie nového učiva odporúčame zvážiť** a skôr sa sústrediť na opakovanie a precvičovanie.
- Úlohy zadávané žiakom formou pracovných listov alebo iným spôsobom by mali byť primerané a postavené tak, aby ich mal žiak so zdravotným znevýhodnením reálnu šancu samostatne vypracovať. **Nie každému žiakovi pri vypracovávaní úloh môže pomôcť rodič.**
- **Zadania odporúčame formulovať stručne a jednoznačne**, aby nevznikla pochybnosť, čo sa od žiaka očakáva. Ak je zadaných úloh viac, odporúčame ich zoradiť od najmenej náročnej po najnáročnejšiu, aby žiak nebol odradený od ich riešenia hneď na začiatku. Vhodné je **získať spätnú väzbu** – či žiak zadaniu porozumel, ak nie, dovysvetliť. Žiak, resp. rodič musí cítiť v učiteľovi oporu.
- V niektorých triedach je pre niektorých žiakov potrebné **zadávať úlohy s rozdielnou náročnosťou diferencovane**. Pre učiteľa je to síce väčšia záťaž, no pre efektívnosť dištančného vzdelávania žiakov so zdravotným znevýhodnením nevyhnutnosť.
- Je potrebné myslieť aj na to, že niektorí žiaci, ktorí dostanú materiály v listinnej podobe, nemusia mať písacie potreby. Preto ak sa dá, je vhodné občas im priložiť aj obyčajnú ceruzku.
- Dištančné vzdelávanie žiakov so zdravotným znevýhodnením zo sociálne znevýhodneného prostredia vyžaduje špecifický postup. Ak je taká možnosť, odporúčame **spolupracovať s terénnymi sociálnymi pracovníkmi**.
- Zistite technické vybavenie domácností žiakov. Ako už bolo uvedené, nie každý má internet. No aj kto má internet, **nemusí mať k dispozícii tlačiareň**. Tomu je potrebné prispôbiť zadania. Žiak môže dostať zadanie aj online formou a následne ho vypracovať na čistý papier.

- Žiak potrebuje **spätnú väzbu**, tou však nemusí byť známka. Vhodným spôsobom je výstup žiaka (úlohu) okomentovať. **Hodnotiaci komentár by mal byť motivujúci a povzbudzujúci**. Aj drobné zlepšenie je potrebné vyzdvihnúť, žiakovi pomôže napredovať. Ak niečo nie je podľa očakávaní, vhodné je žiakovi odporučiť, ako sa zlepšiť. Pri hodnotení práce žiaka je potrebné postupovať empaticky a citlivo, brať do úvahy, že žiak svoju prácu mohol spraviť najlepšie, ako sa mu v danej situácii dalo. Opakované negatívne hodnotenie mu môže brať chuť do ďalšej práce a chuť spolupracovať. Z nedokonalosti splnenej úlohy sa dá niekedy usúdiť, či je potrebné znížiť náročnosť úlohy, upraviť jej zadanie alebo čomu z učiva sa pri jednotlivom žiakovi je potrebné ešte venovať.
- Ak žiak na základe svojho zdravotného znevýhodnenia nie je schopný pracovať v iných ako zaužívaných podmienkach v škole (ako je to napríklad u mnohých žiakov s autizmom, Aspergerovým syndrómom a pri ďalších pervazívnych vývinových poruchách), je nevyhnutné rešpektovať spätnú väzbu jeho rodiča či odborníka z centra špeciálno-pedagogického poradenstva a **nájsť spôsob, ako zaujať žiaka inými vhodnými činnosťami** na vyplnenie času, ktorý nemôže stráviť účasťou na vyučovaní a zaujímať sa o pokroky žiaka v inej oblasti. Je dôležité s týmto žiakom alebo jeho rodičom počas uplatňovania dištančného vzdelávania neprerušiť kontakt.
- Odporúčame sledovať internetové stránky www.minedu.sk a www.ucimenadialku.sk pre zverejňovanie ďalších špecifických odporúčaní, taktiež je možné využiť online výmenu skúseností medzi učiteľmi a odborníkmi.